

Бойко Л. П.,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови
Запорізького національного університету

ЛЕКСИКО-СЛОВОТВІРНІ ТИПИ СИНГУЛЯТИВІВ (НА МАТЕРІАЛІ ОДИНАДЦЯТИТОМНОГО «СЛОВНИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ»)

Анотація. У статті розглянуто лексико-словотвірні типи іменників зі значенням одиничності, з'ясовано продуктивність суфіксів, які формують словотвірне значення одиничності, встановлено особливості словотвірної мотивації розглянутих дериватів.

Ключові слова: сингулятив, словотвірне значення, лексико-словотвірний тип, словотворчий формант, субстантив, суфікс.

Постановка проблеми. Сучасна лінгвістика характеризується глибоким усвідомленням принципів системного устрою мовних елементів, взаємозв'язку і взаємозумовленості явищ у межах цілісної системи. Словотвірна система українського іменника налічує десятки формантів і їх варіантів, тому закономірно виникає питання про функції такого арсеналу дериваційних засобів, про їх функційно-семантичну, стилістичну та іншу дистрибуцію.

Помітне місце в системі субстантивів посідають конкретні іменники, що означають назви одиничних предметів, виокремлених із маси речовини чи сукупності однорідних предметів, словотвірна структура яких сьогодні є недостатньо вивченою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Уперше в українському мовознавстві словотвірну будову одиничних іменників української мови порівняно з іншими слов'янськими мовами розглянув І.І. Ковалик [7]. Останнім часом спостерігається зростання інтересу дослідників до цього класу слів. Зокрема, В.П. Олексенко в межах словотвірних категорій іменника супровідно-предикатного характеру виокремив словотвірну категорію одиничності, подав докладну характеристику суфікса -ина як найбільш виразного словотворчого форманта зі значенням одиничності [8]. У монографії «Нариси з історії українського словотворення (суфікс -ина)» [3] автори проаналізували словотвірні типи іменників із формантом -ина, у т. ч. і деривати зі значенням одиничності, крізь призму їх лексико-словотвірних груп у діахронії. Окремі питання, пов'язані з творенням і функціонуванням сингулятивів, порушувалися в монографіях К.Г. Городенської та М.В. Кравченко [5], О.К. Безпояско й К.Г. Городенської [1]. На діалектному матеріалі одиничні іменники досліджувалися в монографії Я.В. Закревської [6] та статті С. Панцьо [9]. Попри значні здобутки в цій царині, дотепер відсутні наукові студії, у яких би були виокремлені суфікси, що беруть участь у творенні сингулятивів, описані лексико-словотвірні типи цих іменників на широкому фактичному матеріалі. В академічному «Словотворі сучасної української літературної мови» [11], як і в зазначених працях, словотвірна категорія одиничності розглядалася лише на прикладі іменників із суфіксами -ина та -ка, проте сингулятиви утворюються й за допомогою інших формантів. У зв'язку з цим потреба дослідження цієї категорії слів є очевидною.

Мета статті – семантико-словотвірний аналіз сингулятивів, зафіксованих в одинадцятитомному «Словнику української мови».

Виклад основного матеріалу. Одиничні іменники, або сингулятиви (від лат. *singularis* – «окремий, одиничний»), – це іменники, що називають один предмет, виділений із загальної маси: *капустина, цибулина, цеглина, соломка* [4, с. 394]. Словотвірна категорія одиничності реалізує таке квантитативне значення супровідного предиката базового словосполучення, яке адекватне значенню числівника *один*, що модифікує аргумент, виражений іменником із конкретно-предметним значенням [1, с. 102; 8, с. 198]. Основним виразником словотвірного значення одиничності в українській мові вважається суфікс **-ина**. За спостереженнями В.П. Олексенка, він сполучається з власне-збірними іменниками (*град – градина*), іменниками, що вживаються для позначення як сукупності цілого ряду однорідних предметів (наприклад, виду рослин, породи тварин, різновиду матеріалів), так і одного з цих предметів (іменники зі збірним значенням): *горох – горошина*; іменниками на позначення предметів, які постають здебільшого групами або парами, але можуть бути представлені і як одиничні (*бадиля – бадилля, брови – бровина, дрова – дровина*); іменниками – назвами предметів, які складаються з однорідних одиниць: *двері – дверина, штани – штанина* [25, с. 200].

Категорія одиничності охоплює значну кількість дериватів у «Словнику української мови» і репрезентована п'ятьма лексико-словотвірними типами.

ЛСТ з формантом **-ина** характеризується найбільшою продуктивністю. Він презентований похідними утвореннями на позначення назв тварин: *животина* «свійська або дика тварина» [10, II, с. 527], *звірина* «дика, звичайно хижа, тварина; звір» [III, с. 484], *пташина* «пестл. невеликий птах; птах взагалі» [VIII, с. 380], *рибина* «одна риба, переважно велика» [VIII, с. 528], *рибчина* «маленька риба» [VIII, с. 530], *скотина* «одна тварина» [IX, с. 307], *худобина* «окрема чотиринога свійська сільськогосподарська тварина» [XI, с. 168]; дерев, твірними основами для яких виступають іменники, які називають породу дерева: *березина* «березове дерево; береза» [I, с. 160], *берестина* «берестове дерево; берест» [I, с. 160]; *бучина* «діал. букове дерево; бук» [I, с. 268], *вербина* «одне вербове дерево» [I, с. 326], *вишнина* «вишневе дерево» [I, с. 543], *глодина* «дерево глоду» [II, с. 86], *грабина* «одне дерево граба» [II, с. 150], *грушина* «грушеве дерево» [II, с. 183], *деревина* «дерево» [II, с. 245], *дубина* «окреме дерево дуба» [II, с. 429], *кедрина* «кедрове дерево; кедр» [IV, с. 139], *кленина* «кленове дерево, клен» [IV, с. 179], *лишина* «липове дерево» [IV, с. 488], *осичина* «осика» [V, с. 762], *осокорина* «окреме дерево осоко-

ра; осокір» [V, с. 780], *смеречина* «смерекове дерево, смерека» [IX, с. 397], *соснина* «окреме дерево сосни» [IX, с. 469], *тополина* «одне тополеве дерево» [X, с. 197], *черемшина* «одне дерево або кущ черемхи» [XI, с. 306], *черешнина* «окреме дерево черешні» [XI, с. 308], *яворина* «окреме дерево явора» [XI, с. 622], *ясенина* «окреме дерево ясена» [XI, с. 652]; окремих зернин, ягодинок: *виноградина* «ягода винограду» [I, с. 441], *вівсина* «зернина вівса» [I, с. 530], *горошина* «насінина гороху» [II, с. 138], *житина* «зернина жита» [II, с. 532], *зернина* «дрібний плід хлібних злаків» [III, с. 560], *квасолина* «зернина квасолі» [IV, с. 132], *мачина* «макове зернятко» [IV, с. 656], *мигдалина* «ядро мигдалевого горіха» [IV, с. 700], *насінина* «окреме зерно плоду якої-небудь рослини» [V, с. 187], *пшеничина* «зернина пшениці» [VIII, с. 415], *пасльонина* «ягода пасльону» [VI, с. 897], *сливина* «слива» [IX, с. 351], *тернина* «одна, окрема ягідка цієї рослини» [X, с. 92], *ягодина* «одна ягода» [XI, с. 624]; овочів (*капустина* «одна головка капусти» [IV, с. 98], *картоплина* «окрема бульба картоплі» [IV, с. 112], *морквина* «один коренеплід моркви» [IV, с. 803], *перчина* «один стручок перцю» [VI, с. 336], *цибулина* «головка цибулі» [XI, с. 206], *часничина* «головка часнику» [XI, с. 277]; стебел і гілок рослин, мотивувальними для яких виступають назви цих рослин: *бадилина* «стеблина якої-небудь рослини» [I, с. 86], *будячина* «одне стебло будяка» [I, с. 240], *бур'янина* «одна рослина бур'яну» [I, с. 263], *вівсина* «стебло вівса» [I, с. 550], *зілина* [III, с. 573] «стеблина будь-якої запашної трав'яної рослини» [III, с. 573], *колосина* «один колос» [IV, с. 233], *лободина* «одне стебло лободи» [IV, с. 536], *лопушина* «листок лопуха» [IV, с. 548], *огудина* «стебла, гілки виткої, повзучої або сланкої рослини» [V, с. 623], *очеретина* «стебло очерету» [V, с. 831], *пшеничина* «стеблина пшениці» [VIII, с. 415], *сінина* «стебло сіна» [X, с. 226], *стебелина*, *стеблина* «стебло» [IX, с. 678], *тернина* «гілка терну» [X, с. 92], *хмизина* «одна відділена від дерева гілка» [XI, с. 96] та ін.; одиничних предметів із маси однорідних: *бісерина* «одна намистина бісеру» [I, с. 189], *віспина* «окремиї гнійник віспи або шрам від нього на тілі» [I, с. 684], *волокинина* «одна нитка волокна» [I, с. 729], *волосина* «ниткоподібний роговий утвір, що росте на шкірі людини і тварини» [I, с. 731], *ворсина* «одна волосина ворсу» [I, с. 742], *галузина* «одна галузка» [II, с. 21], *градина* «крупинка граду» [II, с. 153], *грошина* «окремиї металевий грошовий знак» [II, с. 177], *дробина* «свинцева кулька рушничного дробу» [II, с. 419], *дровина* «одно поліно дров» [II, с. 420], *ікринка* «одна зернина ікри» [IV, с. 16], *капелька* [IV, с. 92] «краплина», *каплина* «краплина» [IV, с. 95], *коралина* «намистина із коралів» [IV, с. 285], *краплина* «крапля» [IV, с. 325], *кроквина* «один з брусків крокви» [IV, с. 364], *крупина* «окреме зерно крупи» [IV, с. 372], *намистина* «одне зерно намиста» [V, с. 128], *одежина* «окремиї складник одягу» [V, с. 624], *паркетинка* «окрема дощечка, плитка паркету» [VI, с. 70], *перина* «пир'їна» [VI, с. 324], *перлина* «одне зерно перлів» [VI, с. 328], *пилина* «одна часточка пилу, порошина» [VI, с. 351], *пірина* «перо» [VI, с. 539], *піщина* «одна зернина, крупина піску» [VI, с. 553], *порошина* «найдрібніша частка пороху» [VII, с. 287], *пушина* «пушинка; окрема волокниста пуху, дрібна часточка пуху» [VIII, с. 411], *сльозина* «одна краплина сліз» [IX, с. 389], *стовбурина* «один стовбур» [IX, с. 719], *дрючина* «товста дерев'яна палиця» [II, с. 427], *хворостина* «довга тонка зрубана або зламана гілка» [XI, с. 48], *хлібина* «один виріб із борошна певної форми, буханець» [XI, с. 80], *хмарина*

«окрема невелика хмара» [XI, с. 94], *хмизина* «одна відділена від дерева гілка» [XI, с. 96], *цеглина* «прямокутний брусок із глини, що вживається як будівельний матеріал» [XI, с. 192], *черепичина* «жолобаста випалена пластинка або плитка, виготовлена з глини або цементу» [XI, с. 307], *шерстина* «окрема волосина шерсті» [XI, с. 444], *шротина* «свинцева кулька рушничного шроту, дробина» [XI, с. 530], *штахетина* [XI, с. 535] «окрема дощечка загорожі; планка» [XI, с. 535], *щаблина* «щабель; поперечний брусок, планка в драбині» [XI, с. 570]; предметів, що називають частину від цілого, шматок однорідної речовини: *вуглина* «шматок, уламок кам'яного або деревного вугілля» [I, с. 780], *ділина* «дощка в підлозі або в огорожі» [II, с. 303], *дротина* «шматок металевого виробу у вигляді гнучкої нитки або тонкого прута» [II, с. 421], *жарина* «вуглина жару» [I, с. 509], *жерстіна* «лист жерсті» [II, с. 521], *іскринка* «одна іскра» [IV, с. 48], *крижина* «крижана брила» [IV, с. 343], *крихтина* «крихта; дрібненька частка, шматочок чого-небудь» [IV, с. 353], *лушпина* «лушпайка» [IV, с. 560], *льодина* [IV, с. 583] «шматок, брила льоду» [IV, с. 583], *одробина* «крихта, крапля, частка» [V, с. 641], *полотнина* «невеликий шматок тканини» [VII, с. 97], *рогожина* «шмат рогожі» [VIII, с. 592], *рогозина* [VIII, с. 1229] «рогожина»; *смітина* «частинка сміття» [IX, с. 408], *сукнина* «клапоть сукна або іншої шерстяної матерії, що вживається для натирання, чищення чого-небудь» [IX, с. 831], *хворостина* «довга тонка зрубана або зламана гілка, лозина» [XI, с. 48], *шматина* «кусок, клапоть тканини» [XI, с. 499], *штагатина* «шматок штагату» [XI, с. 512] та ін.; предметів, що складаються з однорідних одиниць: *балаєщина* «стовпчик поручнів балкона, сходів» [I, с. 98], *оборожина* «один із чотирьох стовпів, на яких тримається дашок обороту» [V, с. 550], *паркетинка* «окрема дощечка, плитка паркету» [VI, с. 70], *стеліна* «стельова балка» [IX, с. 682], *тинина* розм. «кілок або лозина з тину» [X, с. 114], *штаніна* «частина штанів, яка одягається на одну ногу; холоша» [XI, с. 534]. Окремі з цих номенів містять додатковий відтінок здібності й пестливості (*сльозина*, *краплина*, *крихтина*, *дробина*, *хмарина*).

Значення одиничності може підсилювати суфікс **-ка**, який, ускладнюючи суфікс **-ина**, надає іменникам експресивного, здібніло-пестливого забарвлення, причому, на думку В.П. Олексенка, у цьому ускладненні виявляється семантичне й формальне переплетення назв одиничних предметів із назвами зменшеності-пестливості [8, с. 204–205].

В академічному «Словотворі сучасної української літературної мови» зазначається, що деривати з похідним суфіксом **-инка** не лише підкреслюють невеликий розмір одиничного предмета, а й іноді беруть на себе основну роль у позначенні такого предмета (*іскринка*, *краплинка*, *крупинка*, *павутинка*, *пушинка*, *сльозинка*, *сніжинка*; порівняно з ними *ікринка*, *краплина*, *сніжина* тощо несуть додаткову інформацію, позначаючи переважно одиничний предмет, більший, ніж інші однорідні) [11, с. 95].

ЛСТ із суфіксом **-ка** є продуктивним і засвідчує, що такі іменники найактивніше творяться від сингулятивів із формантом **-ина**, які вживаються на позначення стебел рослин: *бадилинка* [I, с. 85], *бур'янинка* [I, с. 263], *воринка* «зменшене до ворина – зрубаний тонкий довгий стовбур дерева, який використовують для огорожі; жердина» [I, с. 738], *дубинка* [II, с. 429], *зілинка* [III, с. 573], *коноплинка* [IV, с. 262], *лозинка* [IV, с. 541], *очеретинка* [V, с. 831], *соломинка* [IX, с. 449], *стебелинка* [IX, с. 678], *травинка* [X, с. 220], *тростинка* [X, с. 284], *хворостинка* [XI, с. 48], *хмизинка* [XI, с. 96]; одного

предмета із сукупності подібних: *бісеринка* [I, с. 189], *бусинка* [I, с. 263], *вістинка* [I, с. 684], *волоконинка* [I, с. 729], *волосинка* [I, с. 731], *вуглинка* [I, с. 780], *горошинка* [II, с. 138], *градинка* [II, с. 153], *жердинка* [III, с. 520], *зернинка* [III, с. 560], *ізолюминка* [IV, с. 15], *ікринка* [IV, с. 16], *іскринка* [IV, с. 48], *капельинка* [IV, с. 92], *картоплинка* [IV, с. 112], *квасолинка* [IV, с. 132], *крутинка* [IV, с. 372], *маслинка* [IV, с. 639], *мачинка* [IV, с. 656], *намистинка* [V, с. 128], *насінинка* [V, с. 697], *одежинка* [V, с. 624], *перлинка* [VI, с. 328], *перчинка* [VI, с. 336], *пилинка* [VI, с. 351], *піщинка* [I, с. 553], *пластинка* [VI, с. 565], *порошинка* [VII, с. 287], *рибинка* [VIII, с. 528], *смітинка* [IX, с. 408], *тополинка* [X, с. 197], *торбинка* [X, с. 200], *хмаринка* [XI, с. 94], *цеглинка* [XI, с. 192], *цибулінка* [XI, с. 206], *шерстинка* [XI, с. 444], *шматинка* [XI, с. 499], *шротинка* [XI, с. 530], *штахетинка* [XI, с. 536], *щаблінка* [XI, с. 570] тощо; частини, шматка від цілого: *дернинка* [10, II, с. 253], *жаринка* [II, с. 509], *крижинка* [IV, с. 343], *льодинка* [IV, с. 584], *полотнинка* [VII, с. 97], *штагатинка* [XI, с. 512] та ін.; овочів *картоплинка* [IV, с. 112], *перчинка* [VI, с. 336], *цибулінка* [XI, с. 206]. Зменшеність і водночас пестливість виявляється в усіх наведених дериватах, оскільки вони утворені від субстантивів із суфіксом *-ина*, які мають нейтральне забарвлення.

Другорядну роль у вираженні лексико-словотвірного значення одиничності виконують утворення з десемантизованим демінутивним суфіксом *-ка*, [4, с. 394; 11, с. 95]. Похідні цього словотвірного типу вживаються на позначення предметів невеликого розміру або частини від цілого: *беретка* «невеликий берет» [I, с. 161], *буханка* «невеликий бухан» [I, с. 267], *ватка* «клаптик вати» [I, с. 297], *гумка* «шматок гуми» [II, с. 193], *дужка* «ручка чи яка-небудь інша частина предмета, що має форму дуги» [III, с. 433], *ніжка* «стебло рослини, нижня частина гриба» [V, с. 421], *пелюстка* «окремий листок із віночка квітки» [VI, с. 114], *скибка* «скиба; смуга, шар землі, яку вивертав плуг під час оранки» [IX, с. 261], *скобка* «скоба; зігнута півколом чи під кутом металева смужка, яка, вбита у що-небудь, служить ручкою або опорою при підніманні, триманні» [IX, с. 288], *фрикаделька* «кулька з м'яса або риби, зварена в бульйоні» [X, с. 644], *хатка* «приміщення, споруда, намет, які формою нагадують невелику хату» [XI, с. 31] тощо; одного предмета із ряду однорідних або частки, шматка речовини: *карамелка* «одна цукерка карамелі» [IV, с. 100], *мармеладка* «розм. мармеладна цукерка» [IV, с. 630], *плитка* «невеликий плоский (переважно прямокутний) шматок чого-небудь» [VI, с. 584], *скабка* «тонка, гостра трісочка, гострий осколок металу, скла, які застрягли у шкірі, в тілі» [IX, с. 237], *соломка* «стебло льону, конопель» [IX, с. 449], *фанерка* «невеликий шматок фанери» [X, с. 559] та ін. Деривати з формантом *-ка*, подібно до сингулятивів із суфіксом *-ина*, означають один предмет із ряду однорідних або частину, шматок якоїсь речовини, матеріалу, але з підкресленням невеликого розміру.

Сингулятивне значення може виражати демінутивний суфікс *-иця*. Формант *-иця* із цим значенням вважається непродуктивним. У таких дериватах демінутивне значення, на думку П.І. Білоусенка, поєднується з сингулятивним: *бантиця*, *колотовиця*, *крупиця* [2, с. 131]. Окремі сингулятиви на *-иця* співіснують з однокореновими на *-ина*, наприклад: *капустина* – *капустиця*, *крупина* – *крупиця*.

ЛСТ з формантом *-иця* у «Словнику української мови» репрезентований такими дериватами: *вербиця* «пестл. верба» [10, I, с. 326], *ворітниця* «прикріплена на завісах одна з двох частин (половин) воріт, брами» [I, с. 738], *діжниця* «невелика діжка» [II, с. 301], *зірниця* «зірка» [III, с. 577], *капустиця* «діал. капуста» [IV, с. 98], *копиця* «невеликий стіжок сіна» [IV, с. 281], *палиця* «відділена від дерева й очищена від пагонів частина тонкого стовбура або товстої гілки» [VI, с. 28], *паниця* «частина огорожі від стовпа до стовпа або планка в огорожі» [VI, с. 562], *птиця* «птаха» [VIII, с. 381], *тополиця* «жіноча особина тополі, що дає насіння, коли поруч із нею ростуть чоловічі екземпляри» [X, с. 197]. Наведені приклади засвідчують, що окремі сингулятиви на *-иця* втратили значення пестливості.

Словотвірне значення одиничності в сучасній українській мові може виражати суфікс *-ак*. Словотвірний тип із суфіксом *-ак* (*-як*, *-чак*, *-няк*) непродуктивний, що засвідчують деривати: *вугляк* «вуглина» [10, I, с. 781], *верхняк* діал. «металева кришка люльки» [I, с. 335], *гнояк* «гнійник» [II, с. 98], *дубчак* «молодий дуб» [II, с. 431], *коп'як* «діал. копиця» [IV, с. 284], *рівчак* «не дуже глибокий і широкий рів» [VIII, с. 553], *річняк* «тварина, рослина у річному віці» [VIII, с. 580], *ропак* «різновид торосистих утворень морського льоду у вигляді крижини, що стоїть ребром на порівняно рівній льодяній поверхні» [VIII, с. 881], *спичак* «молодий паросток очерету» [IX, с. 512], *шпичак* «у деяких рослин колючка, шип» [XI, с. 523]. Такі субстантиви чітко окреслюють значення одиничності, мотивувальними для них є у переважній більшості речовинні іменники.

У процесі творення іменників зі значенням одиничності бере участь суфікс *-ець*. Наші спостереження доводять, що такі сингулятиви здебільшого є назвами предметів невеликого розміру, частини від цілого: *буханець* «зменшене до бухан; одна хлібина» [10, I, с. 266], *галунець* [I, с. 222] «галун; тасьма, вишита золотими або срібними нитками, яку пов'язують на що-небудь, нашивають на одяг» [II, с. 222], *дубець* «відламана гілка без листя» [II, с. 429], *жолобець* «зменшене до жолоб» [II, с. 543], *зубець* «частина знаряддя, інструмента, деталі механізму у формі гострого виступу» [III, с. 726], *пластивець* «клапот, шматок чого-небудь пухнастого, м'якого» [VI, с. 567], *рунець* «біла хустина або шматок полотна» [VIII, с. 909], *скарбець* «посудина, в якій закопували скарб» [IX, с. 252], *хлібець* «невелика хлібина» [XI, с. 80] тощо. Сингулятиви з суфіксами *-ець* належать до активного словника. Цей словотвірний тип є малопродуктивним у сучасній українській мові. У таких дериватах сингулятивне значення поєднується здебільшого з демінутивним.

Висновки. Лексико-граматичний розряд розглянутих сингулятивів утворюють іменники, одиничне значення яких виражається за допомогою суфіксів *-ина*, *-ка*, *-иця*, *-ак* та *-ець*, найпродуктивнішим із-поміж яких є формант *-ина*. Мотивувальними для цих субстантивів виступають здебільшого збірні та речовинні іменники, рідше іменники, що позначають певний предмет. В основі семантичного зв'язку твірних слів і похідних сингулятивів лежать логічні відношення цілого та його частини. Залежно від семантики мотивувального слова сингулятиви можуть набувати додаткових семантико-стилістичних відтінків, зокрема зменшеності та пестливості. Продуктивність таких сингулятивів виявляється в розмовному мовленні, що засвідчують відповідні позначення в розгляданому словнику.

Література:

1. Безпояско О.К., Городенська К.Г. Морфеміка української мови: монографія. К.: Наукова думка, 1987. 211 с.
2. Білоусенко П.І., Німчук В.В. Нариси з історії українського словотворення (суфікс -иця). Київ – Запоріжжя: ЗДУ, 2002. 206 с.
3. Білоусенко П.І. Нариси з історії українського словотворення (суфікс -ина). Запоріжжя – Ялта – Київ: ТОВ «ЛПКС», 2009. 252 с.
4. Городенська К.Г. Одиничні іменники. Українська мова. Енциклопедія / редкол.: В.М. Русанівський, О.О. Тараненко, М.П. Зяблюк та ін. К.: Укр. енциклопедія, 2000. С. 394.
5. Городенська Г.К., Кравченко М.В. Словотвірна структура слова. К.: Наукова думка, 1981. 199 с.
6. Закревська Я.В. Нариси з діалектного словотвору в ареальному аспекті: монографія. К.: Наукова думка, 1976. 165 с.
7. Ковалик І.І. Словотворча будова збірних і одиничних іменників у східнослов'янських мовах у порівнянні з іншими слов'янськими мовами. Питання слов'янського мовознавства. Львів: Вид-во Львів. держ. ун-ту, 1958. Кн. 6. С. 18–55.
8. Олексенко В.П. Словотвірні категорії іменника: монографія. Херсон: Айлант, 2005. С. 198–205.
9. Панцьо С. Словотвірний розряд іменників зі значенням збірності та одиничності у діалекті лемків. Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство). Кіровоград: РВЦ КДПУ імені Володимира, 2000. Вип. 23. С. 23–30.
10. Словник української мови: в 11 т. К.: Наукова думка, 1970–1980. Т. I – XI.
11. Словотвір сучасної української літературної мови / відп. ред. М.А. Жовтобрюх. К.: Наук. думка, 1979. С. 94–95.

Бойко Л. П. Лексико-словообразовательные типы сингулятивов (на материале одиннадцатитомного «Словаря украинского языка»)

Аннотация. В статье рассмотрены лексико-словообразовательные типы существительных со значением единичности, определена продуктивность суффиксов, которые формируют словообразовательные значения единичности, установлены особенности словообразовательной мотивации рассматриваемых дериватов.

Ключевые слова: сингулятив, словообразовательное значение, лексико-словообразовательный тип, словообразовательный формант, субстантив, суффикс.

Boiko L. Lexical and word-building types of singulatives (on materials of eleven volum “Dictionary of the Ukrainian language”)

Summary. The article is dedicated to the lexical and word-building types of nouns with the meaning of oneness. The author also analyses the productivity of suffixes that have the word-building meaning of singularity. The features of word-building motivation of studied derivatives are also given.

Key words: singulative, word-formation meaning, lexical and word-building type, word-building formant, substantive, suffix.